

ราชวงศ์หยวน (ค.ศ. 1271-1368)

🕒 นำเสนอเมื่อ 23 ม.ค. 2551

“มองไกล เผ่าพันธุ์ลูกหลานแห่งเจงกีสข่านผู้ยิ่งใหญ่ ชนชาติจากแผ่นดินทุ่งหญ้าอันเร้งว่าง
นักล่าผู้ขึ้นชื่อว่าเป็นนักขี่ม้าและนักยิงธนูตัวงู ได้เริ่มต้นประกาศแสนยานุภาพด้วยถาวรยาตราทัพอันแข็งแกร่งบุกสู่ยุโรป
ผนวกแผ่นดินซีเซียและจีน กระทั่งยึดครองลงได้มายังราชธานีของราชวงศ์หยวน จนจีนต้องถึงกาลผลัดแผ่นดินอีกครั้ง...”

☐☐ ราชวงศ์หยวน หรือที่เรียกในนามว่าต้าหยวน

เป็นมหาอาณาจักรที่ถูกสถาปนาขึ้นโดยชนชาติมองโกลที่อาศัยอยู่บนที่ราบสูงทางตอนเหนือของประเทศจีน

ซึ่งนับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่มีชนกลุ่มน้อยสามารถเข้ายึดครองอำนาจการปกครองทั่วทั้งแผ่นดินจีนได้ ชาวมองโกลที่เชี่ยวชาญด้านการสัประยุทธ์

ไม่เพียงแต่ใช้กำลังทหารยึดครองเขตภาคกลางและพื้นที่ทางตอนใต้ของแม่น้ำฉางเจียง (แยงซีเกียง)

ของจีนเท่านั้น แต่ยังสามารถแผ่ขยายแสนยานุภาพควบคุมไปจนถึงเขตเอเชียตะวันตก

กลางเป็นราชวงศ์ที่มีขอบเขตการปกครองที่กว้างใหญ่ที่สุดนับตั้งแต่มีประวัติศาสตร์จีนเป็นต้นมา

อุบัติกาลชนชาติมองโกล

ชนชาติมองโกล (มองโกล) จัดเป็นชนเผ่าเก่าแก่หนึ่ง ที่อาศัยการเร่ร่อนเลี้ยงสัตว์ในการดำรงชีวิต เนื่องจากอาศัยอยู่ในภูมิภาคที่แห้งแล้ง ทุรกันดาร มีภูเขาศหนาวจัด และเป็นทีราบอันกว้างใหญ่ไพศาล ทำให้ชาวมองโกลเป็นคนที่มีความทรหดอดทน และเก่งกลาสามารถในการขี่ม้าและยิงธนู กระทั่งช่วงศตวรรษที่ 12 ในชนเผ่ามองโกลได้บังเกิดยอดคนที่เป็นผู้นำขึ้นคนหนึ่งนามว่า เกียมุเจิน (มองโกล) หรือเตมูจินที่ได้ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำของชนเผ่าด้วยการรวบรวมชาวมองโกลที่แตกแยกกระจัดกระจายได้สำเร็จ จนได้รับการขนานนามเป็น “เจงกิสข่าน” (มองโกล) ในปี ค.ศ. 1206

ภายใต้การนำของเจงกิสข่าน ชนเผ่ามองโกลได้เติบโตและเข้มแข็งขึ้นอย่างรวดเร็ว จนกลายเป็นกองกำลังทางเหนือของจีนที่ไม่อาจดูแคลนได้อีกต่อไป ในขณะที่นั้น นอกจากอาณาจักรซ่งใต้ (มองโกล) แล้ว ยังมีอาณาจักรซีเซีย (มองโกล) และอาณาจักรจิน (มองโกล) ที่จัดว่าเป็นดินแดนที่มีเอกราชอธิปไตยของตนเองอยู่ จนกระทั่งปี 1227 เจงกิสข่านได้นำทัพเข้าพิชิตดินแดนซีเซีย และสิ้นพระชนม์จบชีวิตอันเกรียงไกรของตนลงในปีเดียวกัน

แม้ว่าเจงกิสข่านจะสิ้นชีพไปแล้ว ทว่าด้วยรากฐานที่ได้วางเอาไว้ ส่งผลให้อาณาจักรของมองโกลมิเพียงไม่ถดถอย ซ้ำยังรุดหน้าขยายแผ่นดินไปเรื่อยๆ หลังจากกลืนแผ่นดินซีเซียเป็นผลสำเร็จ ก็เบนเข็มต่อมายังอาณาจักรจิน ซึ่งถือว่าเป็นรัฐกันชนระหว่างอาณาจักรซ่งใต้กับมองโกล ซึ่งในช่วงเวลานั้น ราชสำนักซ่งใต้ ได้เลือกที่จะจับมือเป็นพันธมิตรกับมองโกล จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1234 กองทัพอันเหี้ยมโหดของชนชาติที่ยิ่งใหญ่บนทุ่งหญ้า ก็สามารถพิชิตอาณาจักรจินที่กำลังเสื่อมถอยลงได้

สถาปนาราชวงศ์ต้าหยวน

หลังจากผ่านการสืบทอดอำนาจมาหลายรุ่น จากเจงกิสข่าน มาสู่วอด้วงข่าน กุ้ยโหยวข่าน เมิ่งเกอข่าน และเมื่อมาถึงสมัยของกุบไลข่าน หรือซูบีเลีย (มองโกล) หลานของเจงกิสข่านผู้ขนานนามตนเองว่าหยวนซื่อจู (มองโกล) ได้ยอมรับความคิดเห็นของขุนนางนามหลิวปี่จง, หวังเออ สถาปนาราชวงศ์ต้าหยวนขึ้นในปี ค.ศ. 1271 และย้ายราชธานีมาอยู่ที่ต้าตู (มองโกล) หรือปักกิ่งในปัจจุบันโดยคำว่าหยวนมาจากคำในคัมภีร์โบราณของจีน “อีจิง” (มองโกล) โดยยังคงรักษาขั้วตงให้เป็นเมืองหลวงทางตอนเหนือเอาไว้ ซึ่งเหตุการณ์นี้นับว่าเป็นจุดเปลี่ยนของอาณาจักรมองโกลผู้แผ่ขยายอาณาเขตไปจนถึงเปอร์เซีย รัสเซีย ที่แต่เดิมสนใจเพียงปล้นชิงขูตรีตจากแผ่นดินจีน กลายมาเป็นถือเป็นแผ่นดินจีนเป็นศูนย์กลางในการปกครองอาณาจักร อีกทั้งเป็นจุดเริ่มต้นที่ผลักดันให้ปักกิ่งค่อยๆ กลายเป็นแหล่งศูนย์รวมทางการปกครอง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

☒
☒
เครื่องแต่งกายนักรบในราชวงศ์หยวน

☒
แม้ว่าจะมีการตั้งเมืองหลวงอยู่ในต้าตูแล้ว ทว่า ณ เวลานั้นชนชาติมองโกลยังไม่สามารถครอบครองแผ่นดินจีนทั้งหมด ด้วยปณิธานที่ต้องการจะรวบรวมแผ่นดินให้เป็นปึกแผ่น กุบไลข่านจึงนำทัพบุกดินแดนชงไตแล้วจับตัวฮ่องเต้ชงกั๋งกับพระมารดาไป ในห้วงเวลาดังกล่าวก็ยังมีขุนนางชงผู้จงรักภักดีอีกกลุ่มหนึ่งที่ติดตามกองทัพมองโกลอย่างกล้าหาญ ทว่าในที่สุดราชวงศ์ชงไตก็ถูกพิชิตอย่างราบคาบในปี 1279 ราชวงศ์หยวนสามารถรวมแผ่นดินจีนเป็นปึกแผ่นโดยมีอาณาเขตทางเหนือจรดแผ่นดินมองโกล ใต้จรดหนันไห่ (ทะเลใต้) ตะวันตกเฉียงใต้ครอบคลุมไปถึงมณฑลหยุนหนัน (ยูนนาน) และทิเบตในปัจจุบัน ตะวันตกเฉียงเหนือไปถึงทางตะวันออกของซินเจียง (ซินเกียง) ตะวันออกเฉียงเหนือไปถึงทะเลโอคอตสค์ เป็นมหาจักรวรรดิแห่งแรกที่ครองพื้นที่ไปทั่วทั้งเอเชียและยุโรป

อารยธรรมอันรุ่งโรจน์ – มาร์โคโพลโล เยือนจีน

ในยุคสมัยของหยวนชื่อจู่ ปฐมฮ่องเต้ในราชวงศ์หยวน ประเทศจีนในยามนั้นนับว่าเป็นประเทศที่แข็งแกร่งและมั่งคั่งมากแห่งหนึ่งในโลก จนกระทั่งมีบรรดาทูตพอลคาวาณิช และนักท่องเที่ยวมามากมายที่เดินทางเขามายังแผ่นดินจีน

นอกจากนั้นฮ่องเต้หยวนชื่อจู่เองก็ยังทรงโปรดให้นำชาวต่างชาติเข้ามาทำงาน และแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านต่างๆอย่างกว้างขวาง ทำให้ราชวงศ์หยวนเป็นยุคที่มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งในด้านสถาปัตยกรรม การแพทย์ ดาราศาสตร์ คณิตศาสตร์ การทำปิ่นใหญ่ และหัตถกรรม ฯลฯ

และสืบเนื่องจากชนชั้นผู้ปกครองได้ทุ่มเทผลักดันการกสิกรรมแทนการเลี้ยงสัตว์เพียงอย่างเดียว ทำให้วิวัฒนาการทางการเกษตรในช่วงเวลานี้ได้พัฒนาไปเป็นอันมาก โดยเฉพาะเมื่ออาณาเขตได้แผ่ขยายไปจนถึงเอเชียตะวันตก ทำให้จีนกับยุโรปมีการไปมาหาสู่กันอย่างใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น จนมีการถ่ายทอดกรรมวิธีและความรู้อย่างรวดเร็ว

☒
"เจี้ยนอี้" เครื่องดูดาวพิภดท้องฟ้าทรงกลม

☒
ในช่วงปีค.ศ. 1231-1316 กัวโส่วจิ้ง(郭守敬) ผู้เป็นทั้งนักดาราศาสตร์ นักประดิษฐ์ นักคณิตศาสตร์ และนักชลประทานชื่อดังแห่งราชวงศ์หยวน โดยกัวโส่วจิ้งกับหวังสวิน (王恽) ได้รับบัญชาจากหยวนชื่อจู่ให้คุมงานการวัดสร้างหอดูดาวขนาดใหญ่ขึ้นที่ต้าตู โดยนอกจากการก่อสร้างแล้ว, กัวโส่วจิ้งยังได้ประดิษฐ์อุปกรณ์ต่างๆขึ้นกว่าสิบสามชนิด เพื่อใช้ในหอดูดาวดาราศาสตร์ดังกล่าว โดยเฉพาะเครื่องดูดาวพิภดท้องฟ้าทรงกลม(浑天仪) ซึ่งจัดเป็นนวัตกรรมที่ล้ำยุคอย่างยิ่งในสมัยนั้น

มาร์โคโพลโล

ส่วนการร่วมงานกับต่างชาติในยุคนี้ เห็นได้ชัดจากบันทึกของมาร์โค โพลโล นักเดินทางชาวอิตาลีเลียน ซึ่งถือว่าเป็นชาวยุโรปคนแรกที่เดินทางข้ามทวีปเอเชียและเขียนบันทึกการเดินทางถึงสิ่งที่ได้พบได้ยินเอาไว้ในหนังสือที่ชื่อ The Travels of Marco Polo

โดย Niccolo กับ Maffeo บิดาและลุงของมาร์โคโพลโลได้เดินทางมายังประเทศจีน และได้รับการต้อนรับด้วยไมตรีจิตจากกุบไลข่าน หลังจากกลับจากแผ่นดินจีนไปยังบ้านเกิด การมาอีกครั้งหนึ่งของพวกเขาได้นำพามารโค โพลโลติดตามมาด้วย

มาร์โค โพลโลมาใช้เวลาเดินทาง 3 ปี กระทั่งมาถึงประเทศจีนด้วยวัย 20 ย่าง 21 ปี โดยเดินทางไปถึงซังตุ และได้รับพระราชทานจัดงานเลี้ยงต้อนรับขึ้นในวังหลวง จากนั้นก็ให้ตระกุลโปลอยุ่ถวายงานในราชสำนัก ทำให้ในช่วงเวลา 17 ปีที่มาร์โค โพลโลพำนักอยู่ในประเทศจีน มีโอกาสได้เดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อปฏิบัติภารกิจมากมาย

ในหนังสือของมาร์โค โพลโลมีการบันทึกถึงรูปร่างของแผ่นดิน สัตว์ พืชพันธุ์ต่างๆ รวมไปถึงสิ่งประดิษฐ์ การเลาถึงหินและของเหลวที่ติดไฟได้ (ถ่านหินและน้ำมัน) โดยเขาได้พรรณนาถึงอารยธรรมจีนที่มีความเจริญเหนือกว่าวัฒนธรรมและเทคโนโลยีของชาวยุโรป และระบุว่าจีนมีแหล่งพลังงานที่ยิ่งใหญ่อยู่ 2 อย่างก็คือ “ดินปืนและบะหมี่”

การแบ่งชั้นวรรณะและการปกครองอันเหี้ยมโหด

ราชวงศ์หยวนเป็นยุคสมัยที่ประเทศต้องปกครองผู้คนหลากหลายชนชาติเผ่าพันธุ์ โดยมีประชากรที่เป็นชาวฮั่นมากที่สุด การปกครองในสมัยนั้นจึงยึดเอาชนชาติมองโกลเป็นกลุ่มชนหลักในการบริหารประเทศ

เพื่อปกครองและป้องกันการต่อต้านขัดขืนจากชาวฮั่นที่มีอยู่อย่างมหาศาลในแผ่นดินจีน ชนชั้นปกครองในสมัยนั้นจึงได้เลี่ยนอย่างอาณาจักรจีนที่มีการแบ่งชนชั้นของประชาชน ซึ่งในสังคมราชวงศ์หยวนชาวมองโกลทั้งหลายจะถูกจัดว่ามีฐานะทางสังคมสูงที่สุด รองลงมาจะเป็นพวกเซอเม (เป็นชื่อเรียกรวมผู้คนหลากหลายเผ่าพันธุ์ทางตะวันตก อาทิพวกซีเชี่ย หุยหุย ซืออีว เป็นต้น) จากนั้นก็เป็นชาวฮั่นทางเหนือที่เคยอยู่ใต้การปกครองของอาณาจักรจีน ซึ่งรวมถึงชาวหนิวเจิน ซูิตาน ป่อไห และที่ต่ำสุดก็คือชาวใต้ที่หมายถึงชาวฮั่นจากช่วงใต้ที่ถูกรวบรวมเข้ามาอยู่ในอาณาจักรปกครองหลังสุด และแม้ว่าในสมัยนั้น ราชสำนักไม่ได้มีการออกกฎหมายการแบ่งชนชั้นออกมา ทว่าสิ่งเหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนอยู่ในสิทธิอำนาจและหน้าที่ต่างๆของกฎหมายหลายๆฉบับ ที่แสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันที่มีอยู่

นอกจากการแบ่งชนชั้นแล้ว สมัยราชวงศ์หยวนยังมีการแบ่งระดับความสูงต่ำของอาชีพเอาไว้เป็น 10 ลำดับได้แก่ ระดับที่1 ขุนนาง 2 ข้าราชการ 3 พระสงฆ์ 4 นักบวชเต๋า 5 แพทย์ 6 กรรมกร (แรงงาน) 7 ช่างฝีมือ 8 โสเภณี 9 บัณฑิต 10 ขอบาน ซึ่งจะเห็นได้ว่า บรรดาบัณฑิต หรือปัญญาชนทั้งหลายได้สูญเสียจุดยืนความสำคัญที่เคยมีมาในสมัยราชวงศ์ซ่ง ถูกจัดลำดับในสังคมอยู่ต่ำกว่ากระทั่งโสเภณีจนเกิดคำล้อเลียนเสียดสีในยุคสมัยนั้นว่า “หนึ่งขุนนางสองข้าราชการ เก้าบัณฑิตสิบขอบาน” ขึ้น

อย่างไรก็ตามเมื่อมีวัดถุกุดมสมบูรณ์มากขึ้น บรรดาชนชั้นปกครองของราชวงศ์หยวนก็เริ่มที่จะใช้ชีวิตที่ฟุ้งเฟ้อฟอนเฟะ อีกทั้งเกิดการแก่งแย่งชิงอำนาจภายในอยู่รุนแรง โดยหลังจากที่ฮ่องเต้เจินจง ที่สืบทอดต่อจากหยวนที่จู่ ซึ่งนับว่ายังพอจะรักษาผลงานของกublaiข่านไว้ได้บ้างแล้ว หลังจากนั้นในระยะเวลาสั้นๆเพียง 25 ปีนับตั้งแต่ปี 1308-1333 ราชวงศ์หยวนมีฮ่องเต้ถึง 8 พระองค์จากสองเต่อจง เหวินจง อิงจง ไท่จิงตี้ เทียนซุนตี้ เหวินจง หมิงจง หิงจง และหยวนซุนตี้ ซึ่งแสดงให้เห็นให้เห็นได้ว่าการแย่งชิงอำนาจอย่างหนักหน่วง โดยบางพระองค์ครองราชย์เพียงปีเดียวเท่านั้น

ในยุคหลังของราชวงศ์หยวน ฮ่องเต้แต่ละพระองค์ต่างใช้ชีวิตที่หรูหราฟุ่มเฟือย เพื่อที่จะตอบสนองอัตตาของตน จึงซูดริตปฏิวัติจากประชาชนอย่างไม่หยุดหย่อน โดยเฉพาะกับชาวฮั่น ที่โดนกดขี่อย่างหนักหน่วง จนทำให้ชาวฮั่นทั้งหลาย ต้องเริ่มที่จะใช้วิธีการต่างๆในการตอบโต้กับการปกครองอันเหี้ยมโหดนี้

พระพุทธรูปที่แสดงให้เห็นราชวงศ์หยวนเป็นอีกช่วงที่พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง

กองทัพโพกผ้าแดงและการล่มสลายของราชวงศ์

ความฟอนเฟะในราชสำนักได้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งช่วงปลายราชวงศ์หยวน ชาวมองโกลในชนชั้นปกครองยิ่งซูดริตประชาชนสุ้าหลั ซึ่ความรุนแรงและโหดเหี้ยมกับทาส มีการยึดที่ดินจำนวนอย่างมหาศาลเพื่อเอาไปใช้เสเพลสุข และผลักดินใหม่ประชาชนที่สูญเสียที่ดินกลายเป็นทาส อีกทั้งเก็บภาษีในอัตราที่สูงกวาดนราชวงศ์ถึง 20 เท่าตัว

นอกจากนั้นยังมีการคร่ากุมสตรีชาวฮั่นทั้งดงาม ถลุงเงินจนรายจ่ายคลังหลวงไม่เพียงพอต่อรายรับ จนต้องมีการพิมพ์ธนบัตรออกมามากมาย ทำให้ค่าของเงินตราที่ไหลลดน้อยถอยลงเรื่อยๆ ผวนกกับในยามนั้นเชื่อกันแมนูฮวงโหมไม่ได้รับการบูรณะมาเป็นเวลาหลายปี จนเกิดอุทกภัยขึ้นหลายครั้ง ทำให้ประชาชนมีชีวิตอยู่อย่างทุกข์ยากลำบากยิ่ง จนกลายเป็นสภาพ “ผู้คนอดตายเกลื่อนถนน คนเป็นก็ไมพนไกลเป็นผี” (000000 000000)

ในปี 1351 ภายใต้สถานการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่ ราชสำนักต้าหยวนได้ส่งทหาร 20,000 คนเพื่อบังคับเกณฑ์แรงงานชาวฮั่นถึง 150,000 คนเพื่อไปขุดลอกแม่น้ำและซ่อมเขื่อนที่พัง ข้าราชการขุนนางที่มีหน้าที่คุมการขุดลอกยิ่งฉวยโอกาสโกงกินเงินค่าอาหารของแรงงาน ทำให้ชาวฮั่นที่ถูกเกณฑ์มาต้องทนหิวทนนหนาว จนมวลชนเกิดความเจ็บแค้นต่อราชสำนัก ในเวลานั้นเอง หลิวฝูทง (0000) จึงได้อาศัยลัทธิดอกบัวขาว (0000) ในการรวบรวมชาวบ้านเป็นกองทัพชาวนาขึ้น

ต่อมาหลิวฝูทงได้ส่งสาวกลัทธิดอกบัวขาว, ให้ออกไปปลอ่ยข่าวลือว่า “เมื่อใดที่มนุษย์หันตาเดียวปรากฏ ก็จะมีการพลิกฟ้าผลัดแผ่นดิน” หลังจากนั้นก็ลอบส่งคนไปทำรูปปั้นหินมนุษย์ตาเดียวแล้วนำไปฝังไว้บริเวณที่มีการขุดลอกแม่น้ำ ภายหลังเมื่อมีชาวบ้านไปขุดพบรูปปั้นหิน การต่อต้านชาวมองโกลจึงลุกลามขึ้นเป็นไฟลามทุ่ง

เมื่อโอกาสสูงงอม หลิวผู้ทง และห่านชั้นถง (□□□) ซึ่งถือเป็นหนึ่งในผู้นำลัทธิดอกบัวขาว ได้โน้มน้าวชาวมานจัดตั้งเป็นกองทัพขึ้น เนื่องจากชาวมานที่รวมตัวกันนี้ต่างโพกผาดแต่งเอาไวบนศีรษะ จึงได้รับการเรียกขานเป็น “กองทัพโพกผาดแดง” (□□□)

ทว่าในห้วงเวลาที่เริ่มก่อตั้งกองทัพนั้น เนื่องจากเกิดความลัทธิไหล ทำให้กองทัพโพกผาดแดงที่เพิ่งจะเป็นรูปเป็นร่างถูกทหารทางการลอมปราบ ห่านชั้นถงหนึ่งในผู้นำถูกจับกุมตัวและสังหาร ในขณะที่หลิวผู้ทงหนีฝ่าวงล้อมออกมา

หลังจากที่หลิวผู้ทงหลบรอดออกมาได้ ก็ทำการรวบรวมกองกำลังขึ้นอีกครั้ง แล้วทำการบุกตีเมืองต่างๆ และเนื่องจกไม่วากองทัพบุกยึดไปถึงที่ใด ก็จะมีการเปิดคลังหลวงเพื่อแจกจ่ายให้กับผู้ยากไร้ทั้งหลายจนทำให้กองทัพมีกองกำลังเพิ่มขึ้นเป็นเรือนแสนในเวลาไม่นาน และเมื่อถึงปี 1355 เมื่อกองทัพภายใต้การนำพาของหลิวผู้ทงสามารถพิชิตเมืองป้อโจวได้ จึงสถาปนา ห่านหลินเอ๋อ (□□□) บุตรชายของห่านชั้นถงขึ้นเป็น “เสี่ยวหมิงหวัง” (□□□) จัดตั้งอำนาจการปกครองที่เกิดจากการปฏิวัติของชาวมานขึ้น

กระทั่งในปี 1357 เมื่อหลิวผู้ทงได้แบ่งกำลังเป็น 3 สายบุกขึ้นเหนือ โดยเส้นตะวันออกบุกผ่านชั้นตง เหวอเปย มุ่งไปยังตาดู เสนกกลางบุกผ่านชั้นซี เหวอเปย ไปยังซังตู ราชธานีทางเหนือของมองโกล จนสามารถเผาพระราชวังทางเหนือของมองโกลได้ ทางตะวันตกบุกผ่านกวนจง ซิงหยวน เฟิงเสียง แล้วตีไปทางเสฉวน กานซู่ หึงเซียโดยประสบชัยชนะมาตลอดทางถือเป็นช่วงที่กองทัพโพกผาดแดงมีความรุ่งเรืองและเข้มแข็งที่สุด

ทว่าในภายหลัง ราชวงศ์หยวนยังคงดิ้นรนด้วยการให้ตำแหน่งกับบรรดาเจ้าของที่ดินและเหล่าเศรษฐีที่สามารถช่วยระดมพลมาช่วยทำศึกได้ ผนวกกับในขณะนั้นที่กองทัพโพกผาดแดงได้แบ่งเป็นสามทัพแยกย้ายทำศึก ไม่มีการนำหลักแหล่งที่แน่นอนอีกทั้งขาดแผนการที่รัดกุมเพียงพอ จึงทำให้ต้องสูญเสียดินแดนที่ยึดมาได้กลับไปให้มูหลายครั้งหลายครา จนกระทั่งในห้วงเวลาที่กองทัพโพกผาดแดงกำลังสู้ศึกในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อกับกองทัพหยวน หลิวผู้ทงผู้นำของกองทัพก็ต้องมาเสียชีวิตลงในปี 1362

เมื่ออำนาจของกองกำลังโพกผาดแดงเสื่อมสลายนั้น ประจวบกับเป็นช่วงเวลาที่ยีกกองกำลังทางใต้ที่นำโดยจูหยวนจาง (□□□) กำลังขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยจูหยวนจางผู้นี้เป็นลูกชาวนาเกิดในครอบครัวที่แร้นแค้น เดิมสังกัดอยู่กับกั๋วจื่อซิงในกองทัพโพกผาดแดง ทว่าภายหลังได้ออกมาตั้งกองกำลังของตนเอง และได้แผ่ขยายขึ้นหลังจากที่ได้อพยพหนีเมืองจี้ซิง (นานกิงในปัจจุบัน) เพื่อใช้เป็นฐานที่ตั้งแล้วเปลี่ยนชื่อเป็นอิงเทียนฝู พร้อมทั้งยอมรับคำแนะนำจากนักกลยุทธ์นามจูเซิงที่ได้อธิบายว่า “ให้สร้างกำแพงเมืองสูง สงสมเสบียงอาหาร ชะลอการตั้งตนเป็นอ่อง” บวกกับได้รับการสนับสนุนจากมหาเศรษฐีเสินวันซันทำให้กองทัพนี้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว

✘ พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร

จุฬหวนจางเองแม้สร้างผลงานมากมาย แต่ในระยะแรกก็ยึดมั่นในคำแนะนำดังกล่าว พยายามสนับสนุนให้ชาวเมืองเพิ่มพูนผลผลิต และตั้งตนเองเป็นเพียงอุกัวกง (เจ้าพระยา) อีกทั้งเชิดหัวเสียวหมิงหวังที่กองทัพโพกผาแดงตั้งเป็นกษัตริย์มาอยู่ด้วย ทำให้ชาวฮั่นทั้งหลายเชื่อถือในความชอบธรรมของกองทัพนี้มากกว่ากองกำลังอื่นๆ จนสุดท้ายสามารถเอาชนะกองกำลังขุนศึกอื่นๆอย่างสิ่วโซวฮุย เงินโหยวเลียง และจางซื่อเจิงไปได้

เมื่อวันขึ้นสี่ค่ำ เดือนอ้าย ปี 1368 (ตรงกับวันที่ 23 มกราคม) **ทั่วทั้งแดนใต้ก็อยู่ในอำนาจของจุฬหวนจางทั้งหมด** จุฬหวนจางจึงได้สถาปนาตนเองขึ้นเป็น**ฮ่องเต้ราชวงศ์หมิง (明)**ขึ้นที่อี้เทียนผู้ โดยตั้งชื่อรัชกาลว่า**หงู่ตง**เมืองอี้เทียนเป็นเมืองหลวงทางใต้ และตั้งไคเฟิงเป็นเมืองหลวงทางเหนือ

ที่มาของชื่อราชวงศ์นั้น มีตำนานเล่าขานกันว่ามาจากกรณีที่ในอดีตจุฬหวนจางเคยเป็นสาวกัลลัทธิแสงสว่าง (หมิงเจี้ยว) เมื่อขึ้นเป็นฮ่องเต้จึงได้ใช้คำว่า “หมิง” มาเป็นชื่อราชวงศ์ จนกระทั่งถึงเดือน 7 ในปีเดียวกัน จุฬหวนจางได้ส่งแม่ทัพใหญ่สิ่วตูปุกถึงตาย อันเป็นราชธานีของราชวงศ์หยวน จนกระทั่งหยวนซุนตี้ต้องลี้ภัยขึ้นไปทางเหนือจึงถือว่าเป็นกาลอวสานของราชวงศ์หยวนอันเกรียงไกร

ราชวงศ์หยวนเป็นราชวงศ์ที่สถาปนาขึ้นโดยชนชาติมองโกล มีอายุทั้งสิ้น 97 ปี และมีฮ่องเต้ทั้งหมด 11 พระองค์ (นับจากที่กุบไลข่านสถาปนาราชวงศ์) นับเป็นหนึ่งในราชวงศ์ที่มีอาณาจักรกว้างใหญ่และมีความเข้มแข็งมากราชวงศ์หนึ่ง ทว่าด้วยความแบ่งแยกชนชั้น ความฟุ้งเฟ้อ การทุจริตและการกดขี่ชาวฮั่นทำให้ต้องล่มสลายเร็วกว่าที่ควร ซึ่งความผิดพลาดในครั้งนี้ได้กลายมาเป็นอุทาหรณ์ให้กับชนชนปกครองของราชวงศ์ซึ่งในยุคต่อมา

อย่างไรก็ตาม ราชวงศ์หยวนจัดว่าเป็นยุคที่มีความเจริญรุ่งเรืองในระดับหนึ่ง อีกทั้งเป็นช่วงเวลาที่ได้กำหนดอาณาเขตการปกครองของแผ่นดินจีนในภายหลังขึ้น เนื่องจากตั้งแต่สมัยราชวงศ์หยวนจนถึงช่วงกลางหลังของราชวงศ์ชิง อาณาเขตของแผ่นดินจีนนั้นมีความเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก

แผนที่ราชวงศ์หยวน

ที่มา ผู้จัดการออนไลน์ 22 มกราคม 2551 17:06 น.